

Tannlegenes advokat går av

Knut Kjølstad gir medlemmene som ringer høyeste prioritet. Det er sikkert blitt både måneder og år med telefonsamtaler, hvis en begynner å legge sammen.

Knut S. Kjølstad har vært Tannlegeforeningens advokat i 35 år. Der har han opplevd både krig og fred. 1. april går han over i pensjonistenes rekke.

2 januar 1973 gjorde Knut Kjølstad sin entré i NTFs hus i Kronprinsensgate i Oslo. Han hadde, blant andre, møtt den kjekke assisterende generalsekretæren, Eivind Karlsen, da han var til intervju, og syntes det lovet godt med tanke på arbeidsmiljøet. Dessuten tenkte han at tannlegene, som tjente så godt, sikkert ville betale ham godt også.

– Så feil kan man ta, sier den snart pensjonerte, med sitt velkjente litt misfornøyde uttrykk i ansiktet.

Det er det ingen som blir redde for, når de har lært ham å kjenne og vet at han spøker. Han karakteriseres som kunnskapsrik og dyktig. Det sies at han kan være kvass, men samtidig at han har en lun humor. Han er tørrvittig og

morsom, og når han forteller en historie vet man alltid at den slutter med et godt poeng. Han er stort sett blid, men han hater å tape, og han kan bli utålmodig hvis noen ikke skjønner hva han mener. Streng kan han også være. Han mener blant annet at alle bør ta tran.

– Er tannlegene lovlydige?

– Ja, det vil jeg si. Det er unntakene som ikke er det. Hvis vi skal tenke på skattesaken som har vært de seneste årene, for eksempel. Det er ikke den vanlige tannlege som gjør sånt. Og slike saker har ikke jeg kommet borti. De tannlegene tar sjelden kontakt med NTF.

Tidlige år

Kjølstad kom til verden midt under den annen verdenskrig, i oktober 1942. Han vokste opp på Adamstuen i Oslo. Med mor og far, og en tre år yngre søster. Han gikk på Ullevål folkeskole, og hadde begynt på Fagerborg gymnas da familien flyttet til Ullern. Før han tok

artium, ikke mer en sytten år gammel, mistet han faren sin. Faren, som var advokat, hadde snakket mye om hvor mye slit og strev det var i det virket. Men da Knut spurte om det var noe annet faren heller ville gjort, fikk han til svar at det var det ikke. Så Knut bestemte seg for å studere juss, han også.

Men først var det militærtjeneste. Rekruttskolen gikk han på Heistadmoen ved Kongsberg, og da de to-tre månedene var gått, ble han tatt ut, før noen av de andre, og overført til Trandum. De hadde bruk for en med handelshøyskole. Hvor den misforståelsen kom fra er det ikke godt å si, men det ble til at han tjenestegjorde som kontorist på Trandum resten av tiden. Slik fikk han også anledning til å reise hjem, på scooteren sin, hver dag etter arbeidstid, til moren som var blitt alene. Han fikk også fulgt jussforelesninger, og lest litt i kontortiden – ved siden av å passe på at offiserene gjorde opp for seg. Det siste klarte han fint, selv uten handelshøyskole.

Men så var tiden kommet til at unge Kjølstad kunne slå ut håret, om enn bare for noen sommeruker. Etter dimmefesten dro han og en kamerat på haiketuren. Nå vet ikke vi hva temaet for turen var, men historiene Kjølstad forteller, handler om Reperbahn og om hvor sjokkert han ble over at den gamle damen trodde han ville ha kjønnslig omgang med noe sånt. I Amsterdam fikk han nok et sjokk, og nektet å tro at de unge pene pikene var prostituerte. Transvestittene i Paris tør han nesten ikke tenke på.

Studier og tidlig karriere

Det var kanskje like greit at han kom seg hjem og tok fatt på jusstudiene for fullt. Våren 1968 hadde han juridisk embetseksamen. Nok en gang med et lite forsprang til de andre på kullet.

– Jeg var ganske stolt der jeg spaserte over universitetsplassen, med

kontorvesken min, mens de andre som ennå ikke hadde avlagt eksamen, måtte se meg passere på vei til min første jobb i ligningsavdelingen i Riksskattestyret.

– Skattejuss er vel ikke det enkleste man kan drive med?

– Absolutt ikke. Jeg var glad for den stillingen. Det var regnet som en god start på karrieren å få jobb i det som i dag er blitt til Skattedirektoratet. Jeg hadde mye å lære der. Ikke minst saksbehandling.

I 1969 fikk han permisjon og reiste til Narvik sammen med kona Britt. Knut hadde fått stilling som dommerfullmektig.

– Det var en veldig artig tid. Faglig sett kom jeg borti alt mulig i løpet av det halvannet året nordpå. Sorenskriveren var ordfører i tillegg, og overlot veldig mye til meg. Jeg lærte utrolig mye. Samtidig hadde vi det veldig morsomt sosialt og trivdes kjempegodt. Hadde det ikke vært for at kona skulle tilbake til Oslo og fullføre sine studier, tror jeg kanskje vi hadde blitt der. I dag er jeg for øvrig glad for at vi ikke ble, med tanke på klimaet og mørketiden.

Advokat Knut Kjølstad returnerte til Oslo og Riksskattestyret høsten 1970. Og snaue tre år senere så han seg om etter en ny stilling. Kjølstad må sies å være en moderne mann, for det han ønsket var en jobb med gode inntektsmuligheter og regulert arbeidstid. Han var blitt familiefar, med kone som også var jurist, og som også skulle gjøre karriere. Han ville ta sin del av ansvaret for hjem og familie.

– Jeg så for meg at det beste ville være å jobbe for enten en organisasjon

eller en større bedrift. Da jeg valgte, sto det mellom NTF og Hafslund, som også hadde en ledig stilling å tilby.

Ta pasientene alvorlig

– Det sies at du er opptatt av etikk?

– Ja, det er jeg. Det er noe av det viktigste man kan jobbe med, synes jeg.

Det dreier seg om holdninger. Jeg har vært sekretær for Tannlegeforeningens etiske råd i 30 år, og i den grad jeg har vært med på noe internasjonalt i denne jobben, er det gjennom kongresser i det verdensomspennende Dental Law and Ethics. Det har vært spennende og interessant. Jo lenger jeg har vært i foreningen, jo mer forståelse har jeg fått for viktigheten av etikk. Og da tenker jeg særlig på betydningen av å formidle at tannlegene må ta pasienten på alvor. Det kan jeg ikke få sagt ofte nok: Du skal høre på pasientene, og gjøre ditt beste for dem.

– Får du gehør for det?

– Ja, det er ingen som er uenige i det. Men det vil ikke dermed si at det etterleves bestandig. Så der er det fortsatt mye å gjøre i form av å stadig gjenta det viktige budskapet.

Indre splid

– Vi skal ikke påta oss å skrive 35 års historie, men vi vil gjerne spørre deg om du kan fortelle om noe av det viktigste som har skjedd i løpet av alle dine år som tannlegenes advokat?

– En av de aller viktigste tingene jeg har opplevd var arbeidsrettssaken mot Regjeringsadvokaten, i 1978. Det var en krevende sak, med det ypperste statten har av juridisk kompetanse som motpart. Saken var at folketannrøkta skulle inkorporeres i den kommunale helsetjenesten, og de offentlig ansatte tannlegene sto i fare for å miste de gode avtalene de hadde.

– Hvis vi ikke hadde vunnet den saken, vet jeg ikke riktig hvordan det ville gått med meg og min stilling. Da ville det blitt skikkelig stor misnøye blant de offentlig ansatte i hvert fall. Halvparten av dem var i utgangspunktet på krigsstien og veldig uenige i lønnsavtalen som kom i 1977.

Dette var i det store og hele en vanskelig tid, det var intern krangling i ti år, og splittelse innad i foreningen. Det kunne endt med to foreninger, men slik gikk det ikke, heldigvis. Men det holdt hardt. Og i lang tid dreide alt seg om intern krangling.

Den neste store saken kom i 1984, med ny tannhelsetjenestelov, og da hele den offentlige tjenesten ble fylkeskommunal. Da hadde jeg ansvaret for forhandlingene, sammen med styrene for de statlig og kommunalt ansatte. Målet var å beholde de gode lønns- og arbeidstidsordningene for skoletannlegene.

Nå er det blitt en helt annen verden.

Kjølstad ser at en samlet forening gir mulighet til å jobbe langsiktig. Foto: G. Sangnes.

Nå er det fredstid, og mye lettere å jobbe langsiktig med politikk. Nå snakker tannlegenorge stort sett med én tunge. Det er én enhet og man står samlet, selv om det er ulike syn på ting. Naturligvis. Men det er en samarbeidets ånd som råder. Og det er veldig viktig – at foreningen er samlet, og at NTF, lærestedene og fylkestannlegene representerer en samlet gruppe som fronter de samme tingene. Da er det vanskelig for politikere å gå mot standen. Sånn er det langt på vei nå, og da kan man også oppnå noe.

Jeg føler at tannlegene slutter godt opp om foreningen, og at det er en god organisasjonskultur. Tannlegene er blitt gode politikere. Man merker det når de tar ordet på representantskapsmøtene. De er opptatt av å diskutere seg frem til gode løsninger. Sånn må det være. Går man for raskt til avstemning, kommer saken bare opp igjen, og kanskje igjen og igjen.

Telefonen viktigste verktøy

– Hvordan fortøner en hverdag seg for en advokat i NTF. Vi har inntrykk av at telefonen ringer ganske mye?

– Telefonen, ja. Det er det viktigste jeg gjør, tror jeg; å snakke med medlemmene. Så det gjør jeg hele tiden. Målet mitt er at alle skal få et raskt svar, så langt det er mulig. Det er mye bedre for alle, at jeg svarer og oppklarer ting over telefon, fremfor at de skal sende skriftlige henvendelser og at man skal lage arkivsaker av alt.

Det hører med til historien at Knut Kjølstad ikke er særlig begeistret for Tannlegeforeningens arkivsystem.

– Hvis noen lurer på noe, skal de bare kunne ta en telefon, og få svar. Det har jeg jobbet for. Og etter alle disse årene tør jeg påstå at jeg vet mye om tannlegenes hverdag. Jeg vet hva de er opptatt av og hvor skoen trykker, og jeg vet hva jeg snakker om når jeg gir dem råd. Dette har helt klart vært den viktigste delen av jobben min. Og i løpet av de 35 årene jeg har vært der,

Kjølstad ble med Tidende til Ekeberg. Fra denne høyden ser man hele Oslo, og kanskje inn i fremtiden som sportslig aktiv og reisende pensjonist.

i all hovedsak alene, har jeg unngått å gjøre de store bommertene. Det er jeg ganske fornøyd med. For meg er jussen det viktigste. Det er det jeg kan. Jeg sier ikke at jeg ikke kunne ha gjort mer. Men det jeg har gjort, det har vært skikkelig. Det er jeg glad for å kunne si.

Sosialt engasjement

Kjølstad har vært ansvarlig for Tannlegeforeningens sykehjelpsordning og sykeavbruddskasse, og han tok initiativ til å starte Tannlegeforeningens kollegahjelpsordning.

– Gjennom sykeordningene så jeg en del ting som jeg tenkte at vi kanskje kunne gjøre noe med. Jeg tenker da på at noen får problemer i forhold til rus, og at noen blir utbrent. Det er alvorlige ting, og noen trenger mer enn en hånd å holde i, eller en vennlig kollega å snakke med. Men noe kan vi bidra med, tror jeg, gjennom en slik ordning. Nå har tjenesten eksistert i nærmere ti år, med vekslende grad av aktivitet. Det varierer fra sted til sted og fra person til person. Kollegahjelperne fyller rollen på nokså forskjellig måte. Men stort sett kan vi si at vi er kommet brukbart god i gang med dette arbeidet. Nå håper jeg vi får i havn avtalen med Modum bad, som vil kunne gi NTFs medlemmer et nytt tilbud.

– Du har også synspunkter på aldersgrensen for tannleger?

– Ja, jeg mener at den bør være 70 år. Med mulighet til å søke om å fortsette hvis helsen tillater det.

Jeg har sett en del tilfeller der eldre tannleger har fått klagesaker mot seg. Det er forferdelig å oppleve noe sånt mot slutten av karrieren, og det kan være helt ødeleggende for en person som i alle år har utført yrket på en fin måte. Tannleger blir eldre med årene de også, som alle andre. For en som driver for seg selv er det ikke alltid like lett å bedømme når det er på tide å slutte. Derfor mener jeg 70 år er et riktig sted å begynne med helseundersøkelser, for å unngå tragedie for den enkelte mot slutten av yrkeslivet.

Først og fremst jurist

– Det er som sagt juss som er mitt fag, og det er det jeg har ønsket å jobbe med. Jobben i NTF har vært allsidig og det har vært stor grad av variasjon. Derfor har jeg blitt der så lenge. Det var ikke noe jeg planla, men sånn er det blitt. Jeg liker å holde kurs, og synes tannlegene er åpne og viser at de forstår at de må forholde seg til dette med juss, selv om de kanskje ikke synes det er så morsomt. Det har vært en utfordring å formidle det nødvendige på en så interessant måte som mulig.

– Er du blitt glad i tannlegene?

– Ja, jeg er blitt det etter hvert og jeg har mange tannlegevenner. Jeg vet det er noen som har lagt merke til at jeg av og til sier vi. Vi tannleger, liksom. Og det er egentlig litt feil. Men likevel, man sier vi om arbeidsgiveren sin, så sånn sett er det riktig.

Kjølstad har representert tannlegene i mange ulike sammenhenger. Ikke minst gjennom Akademikerne. Han har vært leder for Frie yrker der i en årrekke, og er nå leder for sekretariatet samme sted. Det får NTF betalt for.

– Tannlegene har mange selvstendig næringsdrivende. Vi (der sa han det!) er ikke så store i Akademikerne, men i Frie yrker utgjør vi en stor del av medlemsmassen. Der er vi opptatt av skattespørsmål, pensjon og ikke minst

fødselspenger. Jeg er glad for at jeg avslutter med at det er blitt en løsning på det. Det har tatt mange år. I hvert fall ti. Og det har vært enighet i helt sikkert seks år. Likevel kom det ikke noe resultat før nå nylig.

Vi legger til, i denne sammenheng, at Knut Kjølstad har gitt ut boken Etablering av egen bedrift. Den kom i 2000. Og noen år senere i revidert i ny utgave. Den vil han fortsette å jobbe med og oppdatere. Hvis han får lov.

Hva nå?

– Hva skal du ellers gjøre nå?

– Jeg får se. Det er ikke så lett å vite hvordan dette blir. Men jeg skal forbedre handicapet mitt i golf. Og gå på ski. Dessuten er jeg glad i å reise. Jeg

har så vidt begynt å øve meg på å reise alene. Siden kona ikke går av på en stund ennå. Det var fint å være litt på egenhånd, så det ga mersmak.

I NTFs sekretariat etterlater han seg ikke mindre enn tre jurister.

– Måtte det tre til for å erstatte deg?

– Nei! Men vi har fått et bedre tilbud. Det er en fin utvikling, synes jeg, det som har funnet sted nå i nyere tid. Det er blitt større krav, flere lover og regler. Derfor er det bra at vi kan bistå den enkelte i større grad enn før, sier Knut S. Kjølstad, og ser ut som han forlater skuta uten engstelse for sin nye tilværelse.

Tekst og foto: Ellen Beate Dyvi